



LATVIJAS REPUBLIKAS FISKĀLĀS DISCIPLĪNAS PADOME

Reģ.nr. 90010248231; Smilšu ielā 1-512, Rīgā, LV-1050
tālrunis: (+371) 29178183; e-pasts: info@fdp.gov.lv; mājaslapa: http://fdp.gov.lv

Fiskālās disciplīnas padomes Fiskālā nodrošinājuma rezerves apjoma atbilstības novērtējuma darba grupas Protokols Nr. 1 (24)

Rīgā

2026.gada 15.jūnijā

Sanāksmi vada:

Fiskālās disciplīnas padomes loceklis, fiskālo risku darba grupas vadītājs A.Jakobsons.

Piedalās:

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētājs	J.Priede
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	I.Golsts
Fiskālās disciplīnas padomes locekle	I.Vasaraudze
<i>Sekretariāts –</i>	
Fiskālās disciplīnas padomes sekretārs	N.Malnačs
Fiskālās disciplīnas padomes makroekonomikas eksperte	V.Zaremba
Fiskālās disciplīnas padomes fiskālo risku eksperte	I.Verpakovska
Fiskālās disciplīnas padomes juriste	I.Jansone

Sanāksmi protokolē:

Fiskālās disciplīnas padomes juriste

I.Jansone

Sanāksme sākas plkst. 11:00.

1. Citi jautājumi

N.Malnačs pirms fiskālo risku jautājumu izskatīšanas uzsākšanas informē par plānoto Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas 2026. gada 16. jūnija sēdi, kurā paredzēts skatīt jautājumu par samazinātās akcīzes nodokļa likmes dīzeļdegvielai pagarināšanu līdz 2026. gada beigām. N. Malnačs norāda, ka grozījumi "Naftas produktu cenu pieauguma ierobežošanas likumā" netiek virzīti caur Ministru kabinetu (MK), tāpēc tas nav Fiskālās disciplīnas likuma (FDL) 9. panta pārkāpums. Tomēr saskaņā ar FDL 28. panta septīto daļu, Padomes kompetencē ir sagatavot un iesniegt Saeimai un Ministru kabinetam viedokli citos fiskālās politikas un makroekonomiskās attīstības jautājumos, ja atzīst tos par būtiskiem šā likuma normu ievērošanai.

N.Malnačs informē, ka saskaņā ar Finanšu ministrijas aprēķiniem, akcīzes nodokļa ieņēmumu samazinājumu pilnībā iespējams kompensēt ar pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieaugumu pie dīzeļdegvielas mazumtirdzniecības cenas virs 2,00 eiro par litru. Ņemot vērā aktuālo tirgus¹ situāciju, kopš šī gada 20. aprīļa vidējā dīzeļdegvielas mazumtirdzniecības cena saglabājas zem 2,00 eiro par litru un uzrāda lejupvērstu tendenci, tāpēc samazinātās akcīzes nodokļa likmes pagarināšana var radīt tiešu negatīvu fiskālo ietekmi.

J.Priede norāda, ka iespējamā ASV un Irānas vienošanās par militārā konflikta izbeigšanu Tuvajos Austrumos varētu stabilizēt naftas cenu.

I.Vasaraudze norāda, ka nākamajā apkures sezonā mājsaimniecībām varētu būt nepieciešams mērķēts atbalsts, tāpēc nepieciešams rūpīgi izvērtēt nodokļu atvieglojuma pamatotību.

¹ Ekonomikas ministrija | Degvielas cenu monitorings

N.Malnačs papildina, ka šāds atbalsta mehānisms ir pretrunā ar Eiropas Komisijas ieteikumu, ka atbalsta pasākumiem ir jābūt mērķētiem. Turklāt šobrīd nav pieejams fiskālās ietekmes novērtējums pie zemāka degvielas cenu līmeņa (zem 1,85 eiro par litru). Tādējādi negatīvā fiskālā ietekme varētu būt vēl lielāka.

Darba grupa apspriež Padomes iesaistes veidus, tostarp viedokļa vēstules sagatavošanu un līdzdalību komisijas sēdē.

N.Malnačs informē par Eiropas Komisijas konsultanta Skota Kamerona darbu pie Fiskālās disciplīnas padomes stratēģijas izstrādes.

Tiek apspriesta nepieciešamība apkopot citu valstu neatkarīgo fiskālo institūciju pieredzi un mandātus, lai šo informāciju izmantotu kā pamatu turpmākai Padomes diskusijai par stratēģijas saturu.

Klātesošie pieņem zināšanai N. Malnača sniegto informāciju.

2. Fiskālie riski

Fiskālo risku darba grupas vadītājs **A.Jakobsons** informē, ka sanāksme ir organizēta, lai informētu Finanšu ministrijas (FM) pārstāvjus par fiskālajiem riskiem, kas fiskālo risku darba grupas ieskatā būtu detalizētāk atspoguļojami un analizējami gadskārtējā Fiskālo risku deklarācijā (FRD). Aicina sanāksmes dalībniekus uzsākt diskusiju, lai noformulētu riskus, kas būtu jāiekļauj FRD vai ar kuriem jāpapildina jau esošās sadaļas.

Diskusija turpinās par to, kā darba grupas veikto fiskālo risku analīzes rezultātus efektīvāk komunicēt ar lēmumu pieņēmējiem un sabiedrību.

I.Vasaraudze norāda, ka sagatavotais fiskālo risku izvērtējums aptver daudzus būtiskus valsts finanšu ilgtspējas riskus. Tiek izteikts priekšlikums sagatavot vēstuli Ministru prezidentam, Finanšu ministram un Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai, apkopojot būtiskākos fiskālos riskus. Uzsver, ka FM iekšējai lietošanai aktualizētie pieņēmumi par makroekonomiskiem rādītājiem ir pasliktinājušies, kas varētu vēl vairāk palielināt iepriekšējos negatīvās fiskālās telpas novērtējumus turpmākajos gados.

I.Golsts jautā par Fiskālo risku deklarācijas un fiskālo risku komunikācijas juridiskajiem un procesuālajiem aspektiem.

N.Malnačs norāda, ka Fiskālo risku deklarācija ir budžeta dokumentu pakotnes sastāvdaļa un Padomes viedoklis par tajā ietvertajiem riskiem tiek pausts divas reizes gadā – Uzraudzības ziņojumā par vidēja termiņa budžeta ietvaru un Uzraudzības starpziņojumā par Fiskāli strukturālā plāna Progresā ziņojumu.

A.Jakobsons norāda, ka pašreizējā ģeopolitiskajā situācijā būtu lietderīgi apsvērt arī papildu komunikāciju ar amatpersonām, kuras tieši pieņem ar budžetu saistītus lēmumus.

I.Golsts un **J.Priede** ierosina pēc 2026. gada 30. jūnija organizēt Padomes locekļu tikšanos ar Finanšu ministru, izmantojot aktualizētos fiskālos rādītājus.

Darba grupas klātesošie vienojas, ka vēstulē par Fiskālo risku deklarāciju, adresātu sarakstam pievienos Valsts sekretāra vietnieci budžeta jautājumos un Valsts sekretāra vietnieci finanšu politikas jautājumos.

N.Malnačs informē par atlīdzības fonda dinamiku valsts pārvaldē. Atzīmē, ka atlīdzības izdevumu pieauguma temps valsts pārvaldē pēdējā laikā ir normalizējies un kļuvis mērenāks.

J.Priede iesaka iepazīties ar OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) jaunāko ziņojumu par Latviju, kurā īpaša uzmanība pievērsta valsts pārvaldes izdevumu īpatsvaram ekonomikā.

N.Malnačs norāda, ka atbilstoši COFOG (*Classification of the Functions of Government*) klasifikācijai valsts pārvaldes funkciju īpatsvars Latvijā ir zemāks nekā OECD izmantotajos novērtējumos.

I. Golsts norāda uz pieaugošu izmeklēšanu skaitu saistībā ar Eiropas Savienības (ES) fondu izmantošanu un Eiropas Prokuratūras iesaisti atsevišķu projektu izvērtēšanā.

Darba grupas dalībnieki diskutē par iespējamajiem fiskālajiem riskiem gadījumos, kas saistīti ar ES struktūrfondu līdzekļu administrēšanas un izmantošanas neatbilstību normatīvo aktu prasībām. Pārkaļpumu vai neatbilstošas līdzekļu izmantošanas gadījumā pastāv risks zaudēt daļu no ES finansējuma finanšu korekciju piemērošanas rezultātā, kā arī var rasties papildu izdevumi, kas saistīti ar nepieciešamību attiecīgos izdevumus segt no valsts budžeta līdzekļiem un tiesvedības procesiem. Tiek secināts, ka nepieciešams stiprināt ES fondu izmantošanas likumības ievērošanu.

Tālāk tiek apspriesta *Rail Baltica* projekta virzība. Tiek norādīts, ka joprojām nav pieejams pilnvērtīgs projekta finansēšanas grafiks pa gadiem, kā arī saglabājas nenoteiktība par projekta finansējuma avotiem. Tiek paustas bažas par ilgstošām pārvaldības problēmām projekta īstenošanā. Tiek secināts, ka Fiskālo risku deklarācijā ir nepieciešams norādīt nepieciešamo finansējumu pa gadiem, faktiski piesaistīto finansējumu un iztrūkstošo finansējumu. Tāpat nepieciešams izvērtēt iztrūkstošā finansējuma ietekmi uz vidēja termiņa budžeta ietvaru, tostarp valsts uzņemtais tiešās un netiešās saistības un no tām izrietošos fiskālos riskus. Finanšu ministrijai ir aktīvi jāiesaistās projekta finansēšanas risinājumu izstrādē.

N. Malnačs norāda, ka nepietiekama valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldība var radīt būtiskus fiskālos riskus. Vājas pārvaldības sekas šobrīd ir vērojamas AS "AirBaltic Corporation" gadījumā.

A. Jakobsons atgādina, ka šobrīd situācija ir mainījusies, jo aviokompānija ir apturējusi iespējamo akciju sākotnējo publisko piedāvājumu (IPO).

Darba grupas dalībnieki apspriež *airBaltic* situāciju. Tiek atzīmēts, ka risks saistībā ar iespējamu papildu valsts atbalstu saglabājas. Gadījumā, ja tiktu pieņemts lēmums par valsts ieguldījumu bez stratēģiskā investora piesaistes, tas negatīvi ietekmētu vispārējās valdības budžeta bilanci (VVBB). Darba grupa vienojas turpināt uzraudzīt situācijas attīstību.

N. Malnačs atzīmē, ka Fiskālo risku deklarācijā nepieciešams uzlabot valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību darbības risku analīzi un veidot atbilstošu fiskālā nodrošinājuma rezervi. Kopumā ir nepieciešams stiprināt valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldību.

Tiek diskutēts par riskiem, kas saistīti ar klimata pārmaiņām un "Eiropas Zaļā kursa" mērķu sasniegšanu, kuru īstenošanai turpmākajos gados būs nepieciešamas ievērojamas investīcijas, tostarp no valsts budžeta līdzekļiem. Atzinīgi tiek novērtēta Fiskālo risku deklarācijas "Klimata pārmaiņu ietekmes" sadaļas paplašināšana pēdējos gados. Tiek secināts, ka ir nepieciešama turpmāka analīze par klimata investīciju ietekmi uz valsts budžetu, kā arī par fiskālajiem riskiem, ja klimata mērķi netiek sasniegti.

Darba grupas dalībnieki atzīmē, ka izdienas pensiju sistēmas reformas ietvaros ir veikti grozījumi izdienas pensiju normatīvajā regulējumā, kas vērsti uz sistēmas fiskālās ilgtspējas stiprināšanu.

I. Vasaraudze norāda, ka reformas fiskālais ieguvums īstermiņā ir ierobežots un nepieciešams turpināt darbu pie izdienas pensiju sistēmas ilgtspējas uzlabošanas.

N. Malnačs uzskata, ka Fiskālo risku deklarācijā nepieciešams iekļaut izdienas pensiju izdevumu prognozes turpmākajiem gadiem un veikt izdienas pensiju sistēmas fiskālās ilgtspējas analīzi.

I. Golsts ierosina nacionālā futbola stadiona būvniecības projekta īstenošanu pašlaik neiekļaut prioritāro fiskālo risku sarakstā, vienlaikus saglabājot šo jautājumu darba grupas redzeslokā.

N. Malnačs informē, ka saskaņā ar Finanšu ministrijas Fiskāli strukturālā plāna 2025.–2028. gadam 2026. gada Progresā ziņojuma novērtējumu, fiskālā telpa pie nemainīgas politikas 2027. gadā tiek prognozēta 80,3 miljonu eiro apmērā, savukārt turpmākajos gados fiskālā telpa ir negatīva: 2028. gadā -153,3 miljoni eiro, 2029. gadā -191,1 miljoni eiro un 2030. gadā -883,5 miljoni eiro.

I.Vasaraudze norāda, ka neliela pozitīva fiskālā telpa 2027. gadā nav pamats bāzes izdevumu palielināšanai, jo, sākot ar 2028.gadu, fiskālā telpa ir izteikti negatīva.

Darba grupas dalībnieki diskutē par nepieciešamību savlaicīgi rast risinājumus budžeta sabalansēšanai turpmākajos gados.

N.Malnačs norāda, ka iepriekš minētā fiskālā telpa neietver pasākumus, kas ir apstiprināti ar MK vai Saeimas lēmumu, bet kuriem pagaidām nav identificēts finansējuma avots. Saskaņā ar Finanšu ministrijas apkopojumu, šādu pasākumu apjoms 2027. gadā ir 210,1 miljons eiro, 2028. gadā – 273,1 miljons eiro, 2029. gadā – 336,9 miljoni eiro un turpmāk ik gadu – 403,8 miljoni eiro.

Padome iepriekš ir sagatavojusi neatbilstības ziņojumu² par Ministru kabineta lēmumu saistībā ar pedagogu zemākās darba samaksas likmes pieauguma grafiku, jo netika ievērota Fiskālās disciplīnas likuma 9. panta prasība, proti, netika nodrošināta pilnīga papildu izdevumu kompensēšana.

Darba grupas dalībnieki uzsver, ka pasākumu apstiprināšana bez skaidri identificētiem finansējuma avotiem neatbilst labas fiskālās pārvaldības principiem un var rezultēties tiesvedībās ar negatīvu fiskālo ietekmi uz valsts budžetu, ja apstiprinātie pasākumi netiek īstenoti finansējuma trūkuma dēļ.

Darba grupas dalībnieki apspriež budžeta likuma 69. panta piemērošanu aizsardzības finansēšanas vajadzībām. Tiek atkārtoti norādīts Padomes iepriekš paustais viedoklis, ka aizsardzības izdevumi neatbilst vienreizēju pasākumu definīcijai ES fiskālajā ietvarā un to klasifikācija kā vienreizējiem pasākumiem var radīt nepilnīgu priekšstatu par strukturālās bilances novērtējumu.

I.Golsts informē par AS "Latvenergo" iesaisti AS "Tet" un SIA "Latvijas Mobilais Telefons" kapitāldaļu iegādes potenciālajā darījumā, kas būtu viens no lielākajiem valsts kapitālsabiedrību darījumiem Latvijā pēdējo gadu desmitu laikā.

N.Malnačs norāda uz ierobežotu darījuma ekonomisko pamatojumu. Ņemot vērā darījuma apmēru, kā arī līdzšinējo pieredzi lielu publiskā sektora projektu pārvaldībā Latvijā, ir būtiski izvērtēt ar to saistītos fiskālos riskus.

A.Jakobsons norāda uz to, ka publiski pieejamā informācija ir ierobežota un uzsver caur-skatāmības nozīmi potenciālo fiskālo risku izvērtēšanā.

Darba grupas dalībnieki diskutē par iespējamo ietekmi uz Latvenergo kredītreitingu, aizņemšanās izmaksām un uzņēmuma finanšu stāvokli.

N.Malnačs informē par šī gada martā pieņemtajiem MK noteikumiem Nr. 139 "Kārtība, kādā akreditētie valsts muzeji var saņemt valsts garantētu apdrošināšanu starptautisku izstāžu rīkošanai". 2025. gada Fiskālo risku deklarācijā fiskālā nodrošinājuma rezerve šim riskam netiek veidota, jo riska iestāšanās varbūtība tiek novērtēta kā tuvu nullei.

N.Malnačs norāda, ka starptautiskā pieredze liecina par šādu risku esamību, piemēram, arī Luvrā ir notikušas mākslas priekšmetu zādzības. Tādēļ arī Latvijā būtu nepieciešams veidot fiskālā nodrošinājuma rezervi šim riskam.

I.Vasaraudze uzsver, ka pašlaik nav pieejami pietiekami dati šādu risku materializēšanās varbūtības novērtēšanai Latvijā.

I.Golsts norāda, ka garantiju un galvojumu izsniegšanai pastāv specializēta un vienota valsts attīstības finanšu institūcija – AS "Attīstības finanšu institūcija Altum". Tāpēc nav skaidrs, kāpēc starptautisko izstāžu apdrošināšanas garantiju nodrošināšanai ir izstrādāts atsevišķs regulējums, nevis izveidots garantiju mehānisms caur AS "Attīstības finanšu institūcija Altum". Kultūras ministrijas iesaiste garantijas administrēšanā un izpildē nav pamatota un pārsniedz atsevišķas ministrijas institucionālo kapacitāti.

Darba grupas dalībnieki diskutē par valsts garantēto apdrošināšanas mehānismu starptautisku izstāžu rīkošanai un iespējamajiem fiskālajiem riskiem.

² FDP | Neatbilstības ziņojums par Fiskālās disciplīnas likuma pārkāpumu nodrošināta pilnīga papildu izdevumu kompensēšana

I.Golsts uzsver, ka saskata līdzības ar pašlaik aktuālo valdības iniciatīvu par iespējamo dronu radīto zaudējumu kompensēšanas mehānisma izveidi.

Darba grupas dalībnieki apspriež iespējamās fiskālos riskus saistībā ar bezpilota gaisa kuģu (dronu) vai līdzīgu incidentu radīto zaudējumu kompensēšanu. Sanāksmē tiek atzīmēts, ka pašlaik nav izveidots īpašs valsts mehānisms šādu netirgus risku segšanai, un tiek uzsvērts, ka šis uzdevums būtu jānodrošina valsts finanšu institūcijai, nevis kādai atsevišķai ministrijai.

Darba grupas dalībnieki apspriež programmas 01.00.00 "Apropriācijas rezerve" ikgadējo apropriācijas palielinājumu, kas negatīvi ietekmē VVBB.

I.Vasaraudze norāda, ka nepieciešama detalizētāka informācija par apropriācijas palielinājumā ietvertajiem pasākumiem.

N.Malnačs iesaka budžeta likumā programmai "Apropriācijas rezerve" paredzēt apropriāciju iepriekšējā gada palielinātās apropriācijas apmērā, lai mazinātu būtisku apropriācijas palielinājumu risku kārtējā gadā un ar to saistīto negatīvo ietekmi uz VVBB.

Darba grupas dalībnieki diskutē par budžeta likuma 61. un 62. pantu, kas paredz iespēju palielināt apropriāciju līdzfinansējuma nodrošināšanai jaunu dižpasākumu organizēšanai un jaunu ārvalstu filmu uzņemšanai Latvijā. Darba grupa norāda, ka šis atbalsta mehānisms tiek aktīvi izmantots, tomēr bieži vien līdzfinansējums tiek piešķirts salīdzinoši neliela mēroga pasākumiem, kuru radītie papildu ieņēmumi valsts budžetā var nebūt pietiekami, lai pilnībā kompensētu piešķirto valsts atbalstu. Tiek secināts, ka nepieciešams turpināt veidot fiskālā nodrošinājuma rezervi šim riskam, kā arī izvērtēt alternatīvus atbalsta mehānisma finansēšanas risinājumus, kas nerada papildu negatīvu ietekmi uz VVBB.

Tiek apspriests programmas 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" finansējuma izlietojums, kur finansējums regulāri tiek piešķirts pasākumiem, par kuru norisi savlaicīgi bija zināms. Tiek secināts, ka nepieciešams precizēt normatīvo bāzi līdzekļu izmantošanai neparedzētiem gadījumiem un atsevišķu pasākumu finansēšana būtu jāvērtē budžeta procesa ietvaros.

Darba grupa apspriež Uzturlīdzekļu garantiju fonda darbību. Tiek secināts, ka Latvijā izmaksāto uzturlīdzekļu apjoms ir ievērojami lielāks nekā Lietuvā vai Igaunijā. Ņemot vērā, ka šobrīd Valsts kontrole veic lietderības revīziju par izmaksāto uzturlīdzekļu atgūšanu, darba grupa vienojas aicināt Finanšu ministriju pievērst pastiprinātu uzmanību šim jautājumam un Fiskālo risku deklarācijā iekļaut uzturlīdzekļu izdevumu prognozes turpmākajiem gadiem, kā arī izvērtēt to fiskālo ilgtspēju.

I.Vasaraudze uzsver, ka nepieciešams veikt analīzi par faktoriem, kas nosaka augstāku uzturlīdzekļu izdevumu līmeni Latvijā salīdzinājumā ar pārējām Baltijas valstīm.

Noslēgumā **N.Malnačs** aktualizē riskus par globālo fiskālo ilgtspēju un starptautiskās finanšu sistēmas stabilitāti saistībā ar attīstīto valstu mazāk atbildīgu fiskālo politiku, īpaši ASV gadījumā.

Darba grupa secina, ka sistēmiska finanšu krīze var izraisīt strauju aizņemšanās izmaksu, valsts parāda un vispārējās valdības budžeta deficīta pieaugumu. Tāpēc nepieciešams aicināt Finanšu ministriju sekot līdzi potenciālajiem riskiem.

Fiskālo risku darba grupas diskusijas rezultātā tiek identificēti vairāki fiskālie riski, kurus darba grupa aicinās pastiprināti izanalizēt FRD.

Atsaucoties uz augstāk minēto, fiskālo risku darba grupa nolemj:

1.1. Uzdot Padomes sekretariātam sagatavot un nosūtīt vēstuli FM, lūdzot FRD detalizētāk atspoguļot identificētos fiskālos riskus.

A.Jakobsons – par;

I.Golsts – par;

I.Vasaraudze – par.

2026.gada 15.jūnijā sanāksmi slēdz plkst. 13:00

Darba grupas vadītājs

A.Jakobsons

Sēdes sekretāre

I.Jansone

I.Jansone 29495878
inga.jansone@fdp.gov.lv